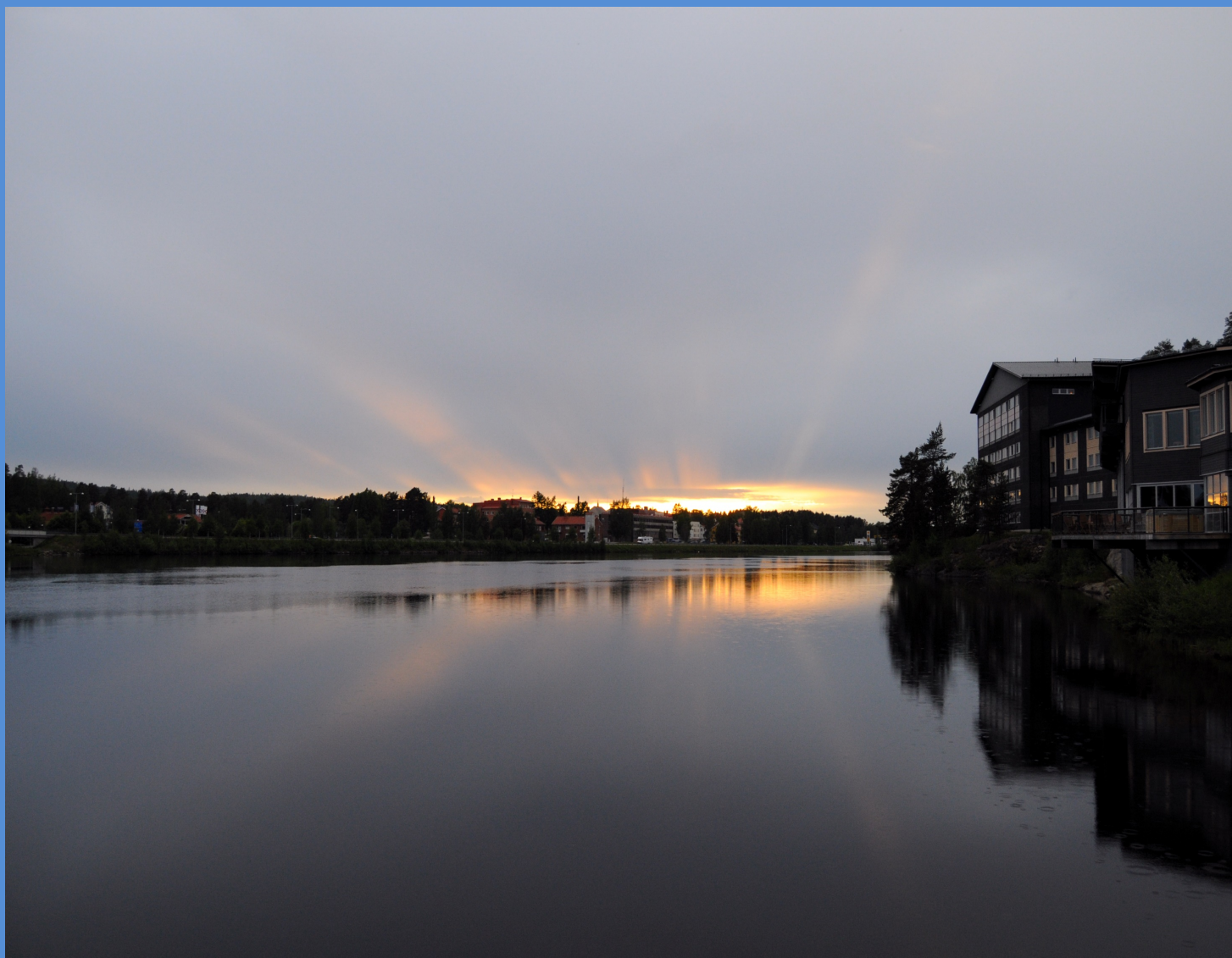

Handlingsprogram Lycksele kommun 2019 – 2022

Olycksförebyggande och räddningstjänst verksamhet

Välkommen

Innehållet i detta dokument, handlingsprogram för Lycksele kommun, fyller flera syften.

För att skapa en trygg och säker kommun att bo i och besöka, krävs att vi alla tillsammans hjälps åt att förebygga bränder och andra olyckor, gör rätt åtgärder om olyckan är framme samt att kommunen utreder olyckan i lärande syfte.

Handlingsprogrammet skall ge kommunmedborgaren inblick i hur kommunen arbetar olycksförebyggande och hur räddningstjänsten är organiserad.

Vi tar upp vad som krävs av dig i det förebyggande arbetet men även vad som krävs av dig för att kunna hantera en olycka i ett första skede.

Vi beskriver bland annat hur vi jobbar förebyggande samt vår förmåga att kunna genomföra räddningsinsatser, det vill säga hur vi kan hjälpa dig om något inträffar.

Vi beskriver hur vi arbetar idag men även så beskriver vi hur vi tänker göra det i framtiden.

När du läser ”vi” i detta handlingsprogram så menas vi på räddningstjänsten i Lycksele. När det står ”du” riktar vi oss till dig som bor, vistas eller verkar i Lycksele kommun.

Vi finns till för dig men tillsammans hjälps vi åt att göra Lycksele en trygg, säker och attraktiv kommun att bo, besöka och verka i!

Lycksele 2019-07-02

Innehållsförteckning

1. Inledning	s. 4
- Varför ett handlingsprogram?	s. 4
- Lycksele kommun	s. 6
- Räddningstjänsten - en av kommunens verksamheter	s. 7
2. Kommunens olycksrisker	s. 8
- Räddningstjänstens statistik	s. 10
3. Att komma i mål	s. 12
- Regeringens prioriteringar	s. 13
- Säkerhetsmål i kommunen	s. 13
- Lokala mål för räddningstjänsten	s. 15
4. Före olyckan	s. 16
- Vad gör kommunen?	s. 17
- Vad gör räddningstjänsten?	s. 17
- Vad gör du?	s. 21
5. Under olyckan	s. 22
- Vad gör kommunen?	s. 22
- Vad gör räddningstjänsten?	s. 23
- Vad gör du?	s. 24
6. Efterolyckan	s. 25
- Vad gör kommunen?	s. 25
- Vad gör räddningstjänsten?	s. 27
- Vad gör du?	s. 28
7. Referenser och bilagor	s. 29
8. Ordlista	s. 31

Räddningstjänsten Lycksele 2019-07-02

Diarienummer:

Antaget 2019-xx-xx Kommunalfullmäktige

1

Inledning

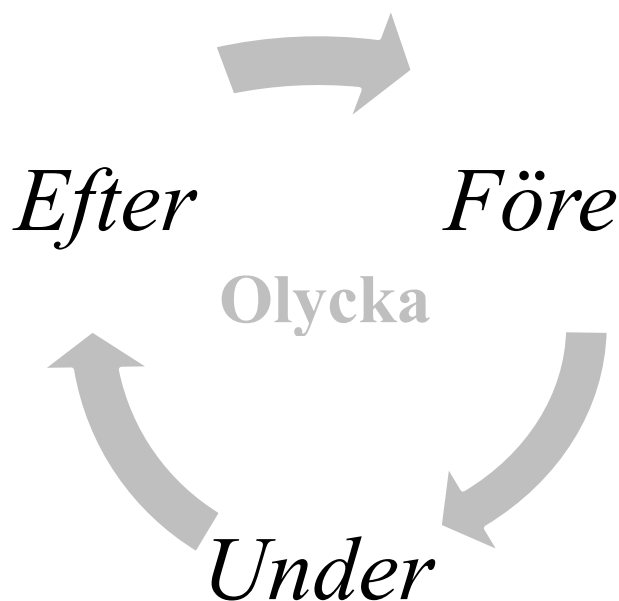
Varför ett handlingsprogram?

Kommunen skall enligt lag om Skydd mot olyckor (LSO 2003:778) ha ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten samt ett handlingsprogram för räddningstjänstens verksamhet.

Vi väljer att skriva ett handlingsprogram där vi tar upp båda dessa delar. Detta för att i stort sett all personal på räddningstjänsten arbetar såväl operativt som förebyggande. Vi särskiljer inte på det olycksförebyggande och det operativa arbetet då vår verksamhet inte ser ut så.

Räddningstjänstens verksamhet verkar *"före, under och efter"* att en olycka inträffat, det är även efter den uppdelningen vi skriver detta handlingsprogram.

LSO är tydlig både när det gäller kommunens och den enskildes (det vill säga dina!) skyldigheter. Vi vill, i detta handlingsprogram, visa på vad lagen kräver från båda parter.

I första kapitlet berättar vi om bakgrunden till handlingsprogrammet, syftet i stort och om aktuell lagstiftning.

Du finner även en kort text om hur Lycksele kommun är organiserad.

Handlingsprogrammets tre huvudsyften

Syfte I:

Genom att ta del av handlingsprogrammet får du som bor, vistas eller verkar i kommunen inblick i hur kommunen arbetar med olycksförebyggande arbete tillika räddningstjänst. Du får reda på hur vi kan hjälpa dig om något inträffar och vad vi förväntar oss av dig.

Syfte II:

Handlingsprogrammet är ett politiskt styrdokument i och med att det antas i kommunalfullmäktige. Detta innebär att när handlingsprogrammet är antaget är det enligt detta dokument som kommunen ska arbeta tills ett nytt handlingsprogram antas. Handlingsprogrammet visar således på den politiska ambitionen för hur kommunen avser att arbeta i dessa frågor. Nytt handlingsprogram ska antas av Kommunalfullmäktige en gång varje mandatperiod.

Syfte III:

Handlingsprogrammet är det styrdokument som ligger till grund när Länsstyrelsen gör tillsyn av kommunens verksamhet i dessa frågor. Eftersom handlingsprogrammet beskriver hur vi ska arbeta är det naturligt att tillsynen utgår utifrån detta för att se om vi verkligen arbetar med det vi ska och hur vi uppfyller de mål som är uppsatta.

Lycksele kommun

För att få en förståelse för vårt dagliga arbete är det av betydelse att du vet hur en kommun fungerar: En kommun består av en politisk del och en förvaltningsorganisation. Kortfattat kan man säga att våra förtroendevalda tilldelar ekonomiska medel och sätter mål och ramar för verksamheten.

Kommunens högsta beslutande organ är kommunalfullmäktige. I Lycksele sitter det 31 ledamöter i kommunalfullmäktige från olika partier.

Kommunalfullmäktige utser i sin tur kommunstyrelsen. Eftersom kommunstyrelsen inte kan sätta sig in i alla frågor finns det nämnder för olika områden. Till varje nämnd hör också ett verksamhetsområde. I dagsläget har vi en förvaltning med fem verksamhetsområden.

Organisationsstruktur Bilaga 1

Räddningstjänsten

- en av kommunens verksamheter

På räddningstjänsten i Lycksele arbetar tre heltidsanställda, 32 deltidbrandmän i Lycksele och 10 deltidbrandmän i Rusksele, vår högsta chef är räddningschefen. Vi som arbetar heltid är tjänstemän och även brandpersonal i uttryckande tjänst.

Räddningstjänstens verksamhet är styrd av de beslut som myndighetsnämnden fattar. Myndighetsnämnden består av förtroendevalda politiker.

Hur vi arbetar inom räddningstjänsten speglar hur detta handlingsprogram ser ut. Som nämnts ovan ställer LSO krav på att kommunen ska beskriva dels hur man arbetar med räddningstjänst, dels det olycksförebyggande arbetet.

Det är vi på räddningstjänsten som dagligen berörs av LSO, men du kommer märka att det olycksförebyggande arbetet i kommunen involverar långt fler verksamheter än bara räddningstjänsten.

2

Kommunens olycksrisker

Land och vatten

Lycksele kommun är en spännande kommun med god infrastruktur med såväl europaväg, järnväg och flygplats inom kommunen. Lyckseles historia tar sin början för 400 år sedan. Då, i början av 1600-talet var Lycksele en given handlingsplats för södra Lappmarken och Lycksele blev sedan Lapplands första stad 1946. **Mer fakta Lycksele se bilaga 2.**

Sommartid är Lycksele en turiststad vilket innebär en betydande ökning av både trafik och personantal. Motorveckan i juli är ett stort evenemang med ca.30 000 besökare och ett annat välbesökt turistmål är Djurparken med allehanda djur och attraktioner.

Vid flygplatsen utgörs den huvudsakliga trafiken av linjefart och antalet landningar uppgår till cirka 4 700 start och landningar per år. Från flygplatsen utgår även ambulanshelikoptern med cirka 600 patienttransporter per år.

Två större älvar, Umeälven och Vindelälven, flyter igenom vår kommun varav Umeälven är utbyggd med fem kraftverksdammar inom kommunen. Inom kommunen finns även en större underjordsgruva i Kristineberg samt en ovanjordsgruva, Svartliden, på gränsen mellan Storuman och Lycksele kommun.

Europaväg 12 som går från Umeå och över till norska kusten går rakt genom Lycksele och vi har noterat en ökad trafik på den och då främst av tung trafik vilket ökar risken för olyckor.

Farligt gods inom kommunen

Enligt trafikräkningar och tidigare undersökningar är de främst förekommande farliga ämnen som transporteras inom kommunen olika former av bränslen som diesel och bensin. Utöver det förekommer transporter av cyanid, väteperoxid och gasol men i mindre mängd än bränsle.

Förutom de transporter som sker med farligt gods förvaras även farliga ämnen inom kommunen. I kommunen finns förråd med sprängämnen och större tankar med gasol.

Farlig verksamhet inom kommunen

Inom Lycksele kommun finns fem anläggningar som bedriver så kallad farlig verksamhet. De är Kristinebergsgruvan, Svartliden gruvan (Mellan Lycksele- och Storumans kommuner, Lycksele flygplats, Helikopterplattan Lycksele lasarett och Rusfors kraftstation.

Det är länsstyrelsen som beslutar vilka anläggningar som ska klassas som farlig verksamhet och i Lag om skydd mot olyckor anges vad som gäller för en sådan verksamhet. Att bedriva farlig verksamhet ställer höga krav gällande säkerhet på anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten. Bland annat ska ansvariga hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta åtgärder för att hindra eller begränsa skador.

Risikanalyt för kommunen se bilaga 3.

I detta kapitel får du reda på vilka risker som finns i Lycksele kommun.

Olyckor kan ske när som helst och var som helst, men genom att ha identifierat särskilda risker kan en god beredskap erhållas.

Du får även reda på vilken typ av insatser som Räddningstjänsten främst larmas till.

Detta kapitel bygger på Räddningstjänstens statistik och riskanalys.

Statistik för räddningstjänsten

Den statistik som används i detta handlingsprogram är hämtad från Lycksele räddningstjänst egen statistik samt nationell statistik och bygger på data från 2014 - 2018.

Statistiken ger att vanligaste insatserna för räddningstjänsten är följande:

- I) Automatlarm
- II) Trafikolyckor
- III) Brand i skog & mark
- IV) Brand i byggnad

Statistiken visar på vilka olyckor som inträffar mest frekvent och det är utefter detta som vi måste vara rustade.

Dessa olyckor kallas ”typolyckor” då de inträffar relativt ofta och konsekvenserna kan oftast hanteras med normala resurser. Förutom typolyckorna måste räddningstjänsten även ha beredskap för större olyckor som kan inträffa i kommunen, hit hör bland annat kemolyckor, större skogsbränder, flygolycka m.m.

De större olyckorna kräver en helt annan organisation ute på skadeplats där samverkan med andra aktörer är nödvändig. För exempel på insatser som räddningstjänsten ska ha beredskap för, *se bilaga 4*

Automatlarm

98% av larmen är så kallade fellarm.

Med andra ord är det inte en brand som genererar larmet utan det har orsakats av t.ex. os från matlagning, hantverkares arbete som orsakat rök eller damm eller också är det tekniska fel på automatlarmsanläggningen.

Trafikolycka

Statistiken visar att antalet trafikolyckorna inte ökar. De flesta trafikolyckorna är singelolyckor. Statistiken visar också att ca.19% av alla insatser som räddningstjänsten åker på är trafikolyckor.

Brand i skog & mark

Brandorsakerna domineras av ”Okänd”, Blixtnedslag samt Slarv. Antalet bränder i skog & mark varierar beroende på om våren, sommaren och hösten har varit torr. Sett över perioden 2014 - 2018 varierar antalet händelser, men generellt så ökar inte antalet.

Brand i byggnad

Brandorsakerna är oftast svåra att ange men i de fall de är konstaterade är ”Tekniskt fel” och ”Glömd spis” några av orsakerna. Sett till perioden 2014 - 2018 är trenden att brand i byggnad håller sig på samma nivå.

Insatsstatistik bilaga 5

Inför tidigare nämnda olyckstyper måste räddningstjänsten öva, ha en god beredskap om de skulle inträffa och verka för att förebygga olyckor.

Hur vi gör detta presenterar vi i följande kapitel.

3

Att komma i mål

Målen som presenteras i handlingsprogrammet är beroende av flera delar. Målen ska uppfylla kraven i LSO, de ska vara i linje med lokalpolitiska beslut och även beakta den vision som MSB antagit (läs mer under rubrik Lokala mål för räddningstjänsten).

Här kan du läsa om vilka mål kommunen har inom det olycksförebyggande arbetet och vilka lokala mål vi har på räddningstjänsten.

Vi berättar hur viktig du är för att vi tillsammans ska kunna nå uppsatta mål.

Regeringens prioriteringar

Regeringen prioriterar det skadeförebyggande arbetet. Förutom att förhindra lidandet är det mer kostnadseffektivt att förebygga olyckor än att behöva verka för att begränsa konsekvenserna av en olycka som redan har inträffat, t.ex. vid en räddningsinsats.

De flesta typer av olyckor har inträffat tidigare och det förebyggande arbetet handlar om att se till att det inte händer igen.

Arbetet när det gäller att stärka den enskilda människans förmåga att agera rationellt i samband med mindre olyckor är viktigt. Den förmågan har stor betydelse vid olyckstillbud och kan minska konsekvenserna av inträffade olyckor (Regeringen 2009).

Säkerhetsmål i kommunen

De övergripande målen för det olycksförebyggande arbetet gäller för kommunens samtliga förvaltningar. Dessa mål kallar vi Säkerhetsmål.

Säkerhetsmålen är framtagna av räddningstjänsten som en del i skapandet av detta handlingsprogram. Tre områden identifierades inom vilka mål sattes upp. Samtliga mål kan endast uppfyllas om både kommunen och den enskilde jobbar aktivt för att uppnå dem och till hjälp för måluppfyllelsen finns det prestationsmål som mer specifikt anger vad som krävs.

Övergripande säkerhetsmål inom kommunen är att ingen ska omkomma eller skadas till följd av brand, minska trafikolyckorna och dess konsekvenser samt vara rustade för att kunna hantera en samhällsstörning. Räddningstjänsten är ansvarig för kommunens olika mål.

Prestationsmålen underlättar för uppföljning och utvärdering av arbetet, vilket skall ske årligen.

Prestationsmål bilaga 6

Säkerhetsmål för brand

Ingen ska omkomma eller skadas till följd av brand i Lycksele kommun. Det ska bedrivas ett förebyggande arbete i kommunen så att konsekvenserna för människor, egendom och miljö minimeras vid en brand.

Prestationsmål kopplat till detta mål

Målen kan uppnås genom att ...

Du som enskild

- har kunskap om och tar ansvar för din egen brandsäkerhet.
- har fungerande brandvarnare, brandsläckare och annan utrustning.
- kontaktar räddningstjänsten vid frågor om brandskydd.

Kommunen

- bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete (SBA) inom sina egna verksamheter.
- utbildar, informerar och ger råd till de som bor och vistas i kommunen.
- genomför tillsyn enligt upprättad tillsynsplan.
- ska genom den lokala soptningsentreprenören, genomföra rengöring i förbränningsanordningar, rökkanaler och imkanaler i restauranger och storkök på frister som beslutats av Miljö – och samhällsnämnden, om inte medgivande av egenotning har getts.

Säkerhetsmål för trafik

I Lycksele kommun ska antalet olyckor i trafiken minska och konsekvenserna i händelse av en olycka ska minimeras.

Prestationsmål kopplat till detta mål

Målen kan uppnås genom att ...

Du som enskild

- följer de trafikregler som finns.
- använder cykelhjälms.

Kommunen

- utreder de trafikolyckor som sker och drar lärdom av dessa.
- har en väl övad och kompetensstark räddningstjänst

Säkerhetsmål för samhällsstörning

Lycksele kommun ska vara rustad för att en samhällsstörning kan ske och kunna hantera en sådan händelse, exempelvis väderpåfrestning.

Prestationsmål kopplat till detta mål

Målen kan uppnås genom att ...

Du som enskild

- tar ditt ansvar och införskaffar material som kan behövas vid samhällsstörningar t.ex. strömavbrott.

Kommunen

- är övad för att en samhällsstörning kan inträffa och har en robust organisation för detta.
- kan använda RAKEL som kommunikationsmedel då telefonin ligger nere.
- alltid har funktionen RCB/TiB i beredskap som omvärldsbevakare och kan starta upp kommunens krisledningsarbete.

Övergripande säkerhetsmål mål för räddningstjänsten

Förutom säkerhetsmålen för hela kommunen har vi på räddningstjänsten egna säkerhetsmål för vår egen verksamhet. MSB har i uppdrag av regeringen tagit fram en nationell strategi för att stärka brandskyddet för den enskilde människan, med visionen att ”ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av bränder i Sverige.

Denna vision genomsyrar vårt arbete inom räddningstjänsten och genom att förankra dessa nationella mål på lokal nivå skapas en röd tråd från nationell strategi ner till den dagliga verksamheten i kommunen. För att uppnå MSB:s vision spelar du som enskild en viktig roll. Hur du förebygger bränder och hur du agerar vid en brand kan vara avgörande.

”Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av bränder i Sverige”

Säkerhetsmål

Räddningstjänstens personal ska vara väl utbildade och övade inför förekommande arbetsuppgifter.

En räddningsinsats i kommunen ska påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Räddningstjänsten ska vara en stark länk inom samhällsplaneringen.

Det förebyggande arbetet mot brand ska vara effektivt.

Prestationsmål kopplat till detta mål

Vi ska ha kompetens och förmåga, personellt och materiellt, för att kunna utföra de uppgifter vi kan ställas inför. Vår personal ska uppmuntras att vilja utveckla och vidareutbilda sig inom arbetsområdet. Vi ska aktivt arbeta för att våra övningar är relevanta till den riskbild som råder och att kunskapsnivån även är relevant till riskbilden.

Minst 70 % av kommunens invånare ska kunna nås av en räddningsstyrka inom 10 minuter. Införande av första insats person (FIP) skall ge snabbare skadeavbrytande insats samt genom samarbetsavtal med omkringliggande kommuner verka för att nå alla kommuninvånare med en räddningsstyrka inom godtagbar tid.

Vi ska bidra med vår kompetens i samråd med övriga förvaltningar för att tillsammans verka för ett säkrare och tryggare samhälle.

Samtliga objekt i vår tillsynsplan som upprättas inför varje nytt år ska tillsynas till 100 %.

4

Före olyckan

Att arbeta ”före” en olycka sker syftar på vårt olycksförebyggande arbete och hur vi förbereder oss inför insats. Ju mer kraft vi lägger på detta avsnitt desto lindrigare blir konsekvenserna om en olycka inträffar.

Den viktigaste faktorn i det olycksförebyggande arbetet är DU.

Läs mer om vad vi (och LSO) förväntar oss av dig.

Vad gör kommunen

Enligt LSO ska kommunen verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än endast bränder. I och med det tydliggörs vikten av ett systematiskt arbete sker inom olycksförebyggande frågor inom kommunens samtliga förvaltningar.

En utmaning ligger i att göra samtliga förvaltningar delaktiga i dessa frågor och arbeta förebyggande. Räddningstjänsten har ”ledartröjan” i många av dessa frågor vilket är naturligt då det är vi som rör oss inom LSO varje dag.

Vad gör räddningstjänsten

För att minimera risken för olyckor och för att kunna utföra ett så effektivt räddningsarbete som möjligt när olyckan är framme, krävs omfattande förberedelser innan vi rycker ut. Det innebär att vi måste öva och utbilda oss, att vi är ute i kommunen och gör tillsyn, att vi granskar tillståndsansökningar för brandfarliga och explosiva varor men det innebär även att du måste ha en grundkunskap att utgå ifrån om något inträffar.

Övningsverksamhet

Räddningstjänsten har en planläggning för övningsverksamheten och där anges vad vi ska öva, hur ofta och vilka som ska öva. Att brandmannen genomgått övningen/utbildningen registreras och sparas. Varje moment i planläggningen innehåller teori och/eller praktik beroende på typ av övning och de momenten matchar den riskbild som finns i kommunen och som du kan läsa om i kapitel 3.

Planläggningens utformning lutar sig mot bland annat lagkrav, riskbilden i kommunen och statistik över larm som räddningstjänsten åker på.

Rådgivning/Information/Utbildning

Enligt LSO ska räddningstjänsten bistå allmänheten med rådgivning och information. En del av detta arbete består av att vi anordnar utbildningar som företag, organisationer och enskilda kan ta del av. Allmänheten kan även hitta nyttig och relevant information om brandskydd på kommunens hemsida. Genom att stärka medborgarna i att kunna förebygga och hantera en olycka är det sannolikt större möjlighet att uppnå de nationella målen om att ingen ska omkomma eller skadas till följd av en brand.

Att stärka den enskildes förmåga är i linje med LSO som ställer krav på var och en. Alla är enligt lag skyldiga att arbeta med sitt brandskydd.

Vi på räddningstjänsten kan bistå dig med rådgivning men det krävs att du som individ tar initiativet. Missköter du ditt brandskydd kan det få konsekvenser om en brand skulle inträffa, exempelvis kan ditt försäkringsbolag kräva dig på ersättning eller att du får betala en högre självrisk.

Samhällsplanering

När nya bostäder, områden eller större evenemang planeras tar räddningstjänsten del av detta och bidrar med vår kunskap. Vi sitter med i samråd med övriga förvaltningar där vi kan påpeka eventuella risker, vad de ansvariga måste tänka på och vår egen förmåga att kunna utföra en insats om något skulle inträffa.

Insatsplanering

För vissa objekt i kommunen är det extra viktigt att ha kännedom om byggnaden och verksamheten. Det kan exempelvis vara verksamheter med brandfarliga och explosiva varor eller komplexa byggnader som lasarettet.

För dessa objekt ska vi på räddningstjänsten göra insatsplaner som visar på vilka risker som finns, angreppsvägar för räddningstjänsten, kontaktpersoner, placering av brandposter och så vidare.

Tillsyn

Ett sätt att stärka tryggheten för våra medborgare är att vi utför tillsyn på objekt ute i kommunen och ser över brandskyddet. Tillsynen vi utför är en sk. systemtillsyn där vi främst tittar på hur verksamheten har organiserat sitt brandskydd och hur man utbildat sin personal. Vid tillsynen är det primära syftet att den som har verksamheten inser sitt egenansvar.

Syftet är alltså inte att vi kommer ut och säger hur det ska vara, utan det är att den enskilde blir medveten om vilka risker som finns och själv kommer fram till hur brandskyddet bör se ut.

I *bilaga 7* kan ni läsa om hur vårt förebyggande arbete är organiserat.

Sotning och brandskyddskontroll

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av anordningar som eldstäder och imkanaler över spisar i storkök är en viktig del i det förebyggande arbetet.

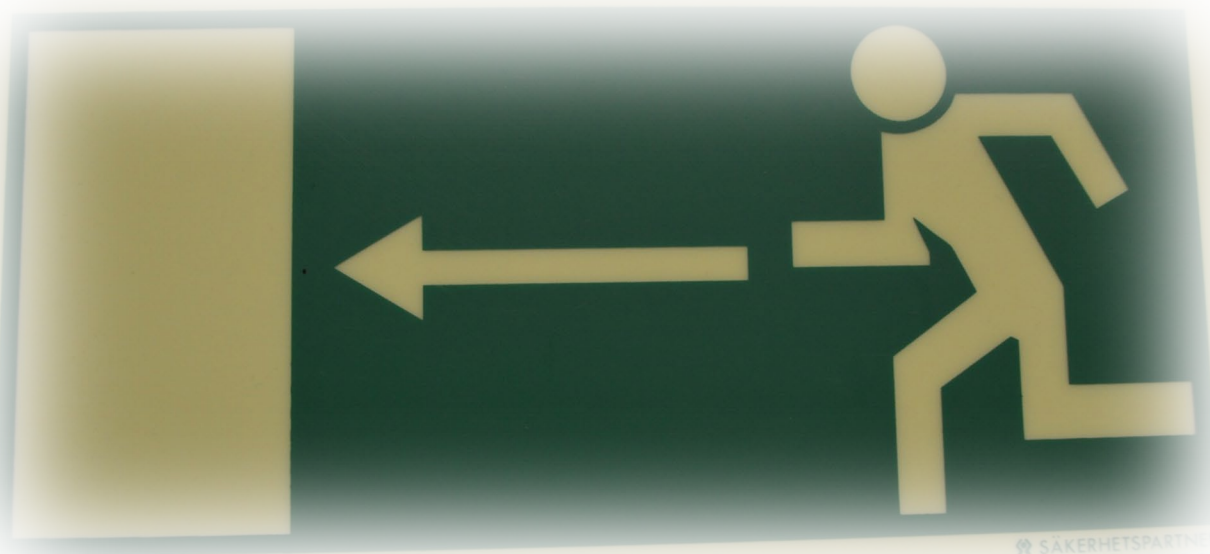
Rengöringen syftar till att förebygga brand och brandskyddskontrollen syftar till att upptäcka fel och brister i anläggningen för att förebygga skador på människor, egendom och miljö till följd av brand. Räddningstjänsten ansvarar för all rengöring och brandskyddskontroll. Räddningstjänsten har dock slutit avtal med enskild entreprenör, så kallat sotningsdistrikt, som tilldelats ett geografiskt område för att utföra rengöring och brandskyddskontroll. Sotningsdistrikten ska hålla ett register över samtliga objekt inom detta område som omfattas av rengöring och brandskyddskontroll.

De personer som utför brandskyddskontroll för räddningstjänstens räkning ska uppfylla kompetenskrav enligt MSB:s föreskrifter.

Räddningstjänsten tillåter rengöring i egen regi efter skriftlig ansökan från enskild fastighetsägare. Ansökan sker på särskild avsedd blankett, som finns att ladda ner från kommunens hemsida, och behandlas av räddningstjänsten på delegation an räddningsnämnden.

Tidsfristen för rengöring fastställs av räddningsnämnden. Fristerna tas fram med hänsyn till sotbildning, bränsle, typ av anläggning samt energibehov med hänsyn till klimatförhållanden och bebyggelsestruktur. *Sotningsfrister bilaga 8.*

**Det är ett lagkrav att du
förebygger att brand och
olyckor inte sker**

Vad gör du?

Hur kan du förebygga att bränder och andra olyckor sker? Som du redan vet är det ett lagkrav att du ska göra det.

En del är att själv ta reda på vad som gäller för din verksamhet. Ta kontakt med oss, ditt försäkringsbolag och andra aktörer om hur du kan stärka ditt brandskydd.

Du vet väl att flera försäkringsbolag lämnar lägre premie om du har släckredskap i hemmet? Gå en utbildning i Systematiskt brandskyddsarbete eller lär dig hjärt- och lungräddning för att din kunskap, och trygghet, ska växa. Du kan göra skillnad.

Skriftlig redogörelse av brandskyddet

Enligt LSO är det krav på att det ska upprättas en skriftlig redogörelse för brandskyddet för byggnader eller anläggningar där konsekvenserna av en brand kan bli särskilt stora.

För dig som vill veta mer, eller vill veta om din verksamhet omfattas av detta krav, se *Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet*.

Den skriftliga redogörelsen är en kortfattad och övergripande redovisning för brandskyddet och kan ses som en sammanfattning av det systematiska brandskyddsarbetet.

Syftet med den skriftliga redogörelsen är att tydliggöra den enskildes ansvar och att skapa ett underlag för kommunens tillsyn och planering av tillsynen.

Detta åstadkoms genom att du som enskild måste sätta dig in i ditt brandskydd och redovisa det till Räddningstjänsten. Räddningstjänsten kan sedan med underlag av den skriftliga redogörelsen planera sin tillsynsverksamhet och koncentrera sin tillsyn där behovet är störst, d.v.s. där riskerna är större eller där brandskyddet kan antas vara sämre.

Frister för inlämnandet

Enligt 2 kap §2 förordningen om skydd mot olyckor fastställer kommunen frister för när den skriftliga redogörelsen ska lämnas in till Räddningstjänsten.

Den skriftliga redogörelsen ska lämnas in vart fjärde år eller då något av väsentlighet är förändrat, exempelvis ändrade ägarförhållanden eller annan verksamhet/verksamhetsutövare.

5

Under olyckan

Vad gör kommunen?

I handlingsprogrammet ska anges vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att kunna genomföra räddningsinsatser, det vill säga hur vi på räddningstjänsten kan hjälpa dig om något inträffar.

Med förmåga menar vi de personella och materiella resurser som räddningstjänsten har att tillgå vid en räddningsinsats. De materiella resurserna presenteras inte vidare här, den som är intresserad är välkommen att höra av sig till räddningstjänsten för närmare analys av vår materiel.

Enligt LSO ska räddningstjänsten planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Insatstider Lycksele bilaga 9

Insatstider Ruskele bilaga 10

För att leva upp till detta lagkrav krävs det att vi har rätt förmåga. Förmågan innebär inte att alla olyckstyper ska klaras av med enbart kommunens resurser, vissa insatser kräver samverkan med angränsande kommuner och eventuellt andrar organisationer.

Inom Örträsk tätort har vi hjälp av Bjurholm.

Insatsområde för Bjurholm. Bilaga 11

Inom Kristinebergs tätort har vi hjälp av Malå.

Insatsområde för Malå. Bilaga 11

För att kunna bestämma vilken förmåga vi ska besitta bör hänsyn tas till den lokala riskbilden för att se vilka typer av räddningsinsatser som kan inträffa och vilka resurser som krävs för att hantera dem. Det vill säga, de risker som presenteras i kapitel 3 är vägledande för den förmåga som räddningstjänsten ska besitta.

I det här kapitlet beskrivs räddningstjänstens operativa förmåga och hur vår organisation ser ut vid händelse av larm.

Vi berättar kort om hur det fungerar ute på skadeplats

Vad gör räddningstjänsten

Vår styrka gällande de personella resurserna är beroende av formell likväl reell kompetens hos personalen.

Att man genomgått utbildning innebär inte att den reella kompetensen per automatik höjs eller bibehålls. Erfarenhet och intresse påverkar också förmågan.

Att genomföra räddningsinsats

Lycksele räddningstjänst utgörs av deltidstyrkor med huvudstationen i Lycksele tätort och en ytterstation i Rusksele.

Räddningsledaren är stationerad i Lycksele men har hela kommunen som sitt verksamhetsområde och han disponerar egen jourbil.

Styrkan i Lycksele larmas vid samtliga larm inom kommunen och styrkan i Rusksele larmas, förutom inom sitt eget område, även som förstärkningsresurs vid större larm.

Samverkan

Räddningsstyrkans uthållighet är begränsad och vid behov av insatser som pågår över längre tid uppnås uthålligheten genom samverkan med angränsande kommuner.

Begränsningar i uthålligheten kan gälla såväl personal som material. Samverkan i räddningstjänst sker med grannkommunerna genom avtal där närmaste räddningsstyrka alltid larmas oberoende av var kommungränsen går, så kallad gränslös räddningstjänst. *Avtal bilaga 13*

Samverkan sker även med gemensamma befälsresurser. Samverkan bedrivs i första hand inom SAMLAS som omfattar Storuman, Arvidsjaur, Malå, Lycksele, Arjeplog och Sorsele.

Det är svårt att mäta den ”egentliga” förmågan, ett sätt att stärka den är att varje lag med brandmän är en sammansättning av personer med olika bakgrund, ålder, erfarenhet och intressen.

Den rent formella kompetensen redovisas delvis nedan, delvis i *bilaga 12*.

Stab

Vid påfrestande händelser i Lycksele kommun kan räddningstjänsten upprätta stab på brandstationen. Förutom denna lokala stab finns även stabfunktioner genom samverkan med andra kommuner.

Befälsfunktioner

Genom avtal inom SAMLAS finns det alltid en Räddningschef i beredskap (RCB) i kommunen. Han har ett övergripande ansvar för ledningen av insatser inom kommunen.

RCB är även tjänsteman i beredskap (TIB) för kommunerna inom SAMLAS. För en beskrivning av befälsfunktionerna och kompetenskrav för dessa, *se bilaga 12*. I *bilaga 14* finner du ytterligare information om räddningstjänstens förmåga.

Vad gör du?

LSO kap 2 1§ ger att ”Den som upptäcker eller på annat sätt får kännedom om en brand eller om en olycka som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön skall, om det är möjligt, varna dem som är i fara och vid behov tillkalla hjälp. Detsamma gäller den som får kännedom om att det föreligger en överhängande fara för en brand eller en sådan olycka”.

Alarmering bilaga 15

Du är alltså skyldig enligt lag att varna de som är i fara och tillkalla hjälp.

När du upptäcker en olycka är din egen förmåga att hantera den av betydelse för hur skadeförloppet utvecklar sig. Genom att du som enskild kan bryta skadeförloppet i ett tidigt skede kan förutsättningarna för att räddningstjänsten ska lyckas i sin insats bli bättre.

Genom att du bidrar till att avbryta skadeförloppet i ett tidigt skede blir troligtvis konsekvenserna mindre och på så sätt ökar samhällsvinsten markant. Att du kan släcka den lilla initialbranden med hjälp av en handbrandsläckare eller påbörja hjärt- och lungräddning innan vårdpersonalen är på plats kan vara avgörande för slutresultatet.

Du är enligt lag
skyldig att varna
de som är i fara
och tillkalla hjälp

6

Efter olyckan

Vad gör kommunen?

Olycksundersökning

LSO3 kap 10§ ”När en räddningsinsats är avslutad ska kommunen se till att olyckan undersöks för att i skäligen omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts.”

Undersökningen ska vara i skäligen omfattning, vilket i de flesta fall innebär att denna olycksundersökning täcks in av att en insatsrapport skrivs av den som varit räddningsledare ute på skadeplatsen.

Vid mer komplexa händelser kopplas en speciell olycksutredare in, för att arbeta metodinriktat. Han samverkar även med andra myndigheters utredare.

Kriterier när en sådan fördjupad olycksundersökning ska ske är dödsolyckor, brandspridning över brandcellsgränser och person kvar i byggnad vid brand i byggnad.

Gemensamt för olycksutredning, oavsett omfattning, är att syftet och målet ska vara i ett lärande perspektiv, alltså ska inte dessa utredningar vara dömande.

För att verka på bästa sätt gentemot våra kommuninvånare är det viktigt att fortsätta arbetet även efter att en olycka inträffat. För att kunna bli bättre måste vi lära oss av de insatser vi genomför, vi måste visa att vi finns till för de drabbade om frågor dyker upp i efterhand och vi måste även se till att vår egen personal mår bra efter påfrestande insatser.

Vad som händer när vi lämnat olycksplatsen och åkt hem till brandstationen finner du i det här kapitlet

Vad gör räddningstjänsten?

Återkoppling till drabbad

Att drabbas av en olycka kan vara obehagligt på flera sätt. Det är därför viktigt att visa dig som enskild att vi finns till för dig – hela vägen! Efter att en olycka inträffat kan det vara många frågor som dyker upp som den drabbade inte har fått svaret på. ”Hur kunde detta ske?”, ”Varför gjorde räddningstjänsten så?” med mera.

I vissa fall räcker det att aktuellt befäl för insatsen pratar med de drabbade och svarar på frågor av denna typ med syftet att den som drabbats i lugn och ro kan få sina frågetecken uträtade av någon som varit på plats och kan ge information.

Det är viktigt att visa att samhället inte vänder ryggen till bara för att vi har packat ihop och lämnat skadeplatsen.

När informationsbehovet från allmänheten är stort, exempelvis vid en större brand där flera familjer blivit evakuerade, kan det vara aktuellt att bjuda in till en träff där flera aktörer kan delta.

Exempelvis kan representanter från räddningstjänst, polis, fastighetsägare, försäkringsbolag med flera närvara med syftet att svara på frågor, visa på hur insatsen gick till och ge råd om hur man kan gå vidare efter det inträffade.

Kamratstöd

Likväl som en olycka kan påverka den som drabbas kan även vår egen personal må dåligt efter en insats. Internt arbetar vi med så kallat kamratstöd där den inblandade personalen samlas och går igenom insatsen med syfte att bemöta och stötta de som varit med om obehagliga saker.

Räddningsledaren ombesörjer att all berörd personal erhåller det stöd som behövs.

Vad kan du själv göra
för att förhindra att
olyckan sker igen?

LSO är tydlig att det åligger både oss som kommun och dig som enskild att aktivt arbeta för att förebygga bränder och även andra typer av olyckor.

Tillsammans kan vi verka för ett säkrare och tryggare samhälle!

Vad gör du?

Om du råkar ut för en olycka är det troligt att frågor dyker upp i efterhand, ”Hur kunde detta ske?”, ”Varför agerade räddningstjänsten som de gjorde?” med mera. Du får gärna använda dig till oss med dessa frågor. Du finner våra kontaktuppgifter på vår hemsida eller via kommunens växel.

När en olycka inträffat är det också viktigt att du rannsakar dig själv och ser över vad du själv kan göra för att det inte ska kunna inträffa något liknande igen. Använder du cykelhjälm? Har du handbrandsläckare hemma? Vet du var närmaste utrymningsväg finns på din arbetsplats?

När en olycka inträffat är det viktigt att det förebyggande arbetet fortsätter för att kedjan ska bli så stark som möjligt.

7

Referenser och bilagor

Referenser

Elektroniska:

Lycksele kommun *Kommunens organisation*
Tillgänglig på: [www-lycksele.se/Kommun&politik/
Förvaltningar & Organisation](http://www-lycksele.se/Kommun&politik/Forvaltningar%20&%20Organisation)

Räddningstjänstens hemsida. Tillgänglig på:
[www-lycksele.se/Service&Tjänster/Brandskydd&
Sotning&Räddningstjänst](http://www-lycksele.se/Service&Tjanster/Brandskydd&Sotning&Raddningstjanst)

Regeringen *Skydd mot olyckor*. Tillgänglig på:
[www.regeringen.se/content/1/c6/13/31/43/65a96c1
7.pdf](http://www.regeringen.se/content/1/c6/13/31/43/65a96c17.pdf)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
(MSB) Tillgänglig på:
www.msb.se

Svenska lagar/författningssamlingar:

Lag om skydd mot olyckor SFS 2003:778

Bilagor

Bilaga 1	Organisationsstruktur Lycksele kommun
Bilaga 2	Fakta Lycksele kommun
Bilaga 3	Risakanalys
Bilaga 4	Exempel på insatser som räddningstjänsten ska ha beredskap för
Bilaga 5	Insatsstatistik
Bilaga 6	Prestationsmål Lycksele kommun
Bilaga 7	Förebyggande
Bilaga 8	Sotningsfrister
Bilaga 9	Insatstider Lycksele
Bilaga 10	Insatstider Rusksele
Bilaga 11	Insatsområden för Malå och Bjurholm
Bilaga 12	Kompetenskrav räddningstjänstpersonal
Bilaga 13	Avtal
Bilaga 14	Räddningstjänstens operativa förmåga
Bilaga 15	Alarmering

Ordlista

Anspänningstid

Tid från det att larmet går till dess att räddningsfordonen ska ha lämnat brandstationen.

Brandfarlig vara

Vätskor som kan antändas vid en temperatur som understiger 100°C, gaser som vid en temperatur av 20°C kan bilda en antändbar gasblandning med luft.

Farlig verksamhet

Farlig verksamhet är ett samlingsnamn på de verksamheter ”som kan innebära fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människa eller miljö” (LSO 2kap 4§). Vilka verksamheter som betraktas som farlig verksamhet beslutas av Länsstyrelsen i samråd med berörd kommun.

Gränslös räddningstjänst

Avtal om att närmaste räddningsstyrka larmas, oberoende av kommuntillhörighet, vid olyckor som kräver skyndsamt insats.

LSO

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Det är enligt denna lag som detta handlingsprogram skrivs.

MSB

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar med att förebygga olyckor och begränsa skador till följd av olyckor, ansvarar för landsvägstransporter av farligt gods och samordnar övriga myndigheters verksamhet inom området. MSB är inordnat under försvarsdepartementet.

Olycka

En oönskad händelse som leder till negativa konsekvenser.

RAKEL

Radiokommunikation för Effektiv Ledning (RAKEL) är benämningen på det rikstäckande radiosystemet som används av polis, räddningstjänst och ambulans men kan även användas av andra samhällsfunktioner såsom hemtjänst, tekniska förvaltningar och så vidare. Systemet är digitalt och krypterat så det inte går att avlyssna.

Räddningschef i beredskap, RCB

Ansvarar för utryckningsverksamheten.

Räddningsledare, RL

Den person som leder en räddningsinsats och har mandat att fatta beslut om ingrepp i annans rätt, tjänsteplikt och när räddningsinsatsen ska avslutas.

Räddningsledare är räddningschef eller den person som räddningschefen har utsett. För att tjänstgöra som räddningsledare måste personen i fråga lägst ha genomgått utbildningen Räddningsledare B.

Skadeplats

Den plats där en olycka inträffar.

Systematiskt brandskyddsarbete, SBA

Enligt LSO har den som äger en byggnad och den som bedriver verksamhet där, det yttersta ansvaret för sitt brandskydd. Systematiskt brandskyddsarbete innebär att man på ett organiserat och strukturerat sätt planerar, utbildar, dokumenterar, kontrollerar och följer upp brandskyddsarbetet.

FIP

Första insatsperson. Är personal i beredskap hos räddningstjänsten med eget fordon som åker direkt från den plats man befinner sig till plats för larm.

Räddningstjänst

Föra att en händelse ska betraktas som räddningstjänst ska fyra kriterier vara uppfyllda (LSO 1kap §2)

1. Behovet av ett snabbt ingripande. Finns det inget behov av ett snabbt ingripande är det inte räddningstjänst.
2. Det hotade intressets vikt. Är det hotade objektet av ringa vikt för samhället eller privatperson eller lätt ersättningsbart är det inte räddningstjänst.
3. Kostnaden för insatsen. Är kostnaderna för insatsen vida överstigande det som kan räddas är det inte räddningstjänst.
4. Omständigheterna i övrigt. Det finns många omständigheter som kan spela in, men en är om någon annan kan göra en lika effektiv insats är det inte heller räddningstjänst.

Tjänsteman i beredskap, TIB

Tjänsteman i beredskap, TIB, har mandat och kompetens att starta igång en kommuns krisledningsarbete vid en större händelse. Inom SAMLAS är RCB även TIB.

DU kan göra skillnad